



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Locorvm Commvnivm Religionis Christianæ Partitiones

Arnoldus <Vesaliensis>

Coloniae, 1565

VD16 H 312

Locorvm Commvnivm Christianae Religionis Liber tertius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30256

gés,
ar.
nde
nus
ote-
re-
icat-
tio-
ien-
onta
eum
n.

ne

LOCORVM
COMMVNIVM
CHRISTIANAE RELI
gionis Liber tertius.

Caput I.

Quæ fuit causa incarnationis
uerbi Dei?



Ecundum Apostoli- *Io.in.1.*
cam autoritatē deus *Ca'ii.4.*
misit filium suum in *Philip.2.*
temporis plenitudi- *Aug. de-*
ne, quod est tempus *fide ad*
gratiæ & veritatis, *Petrum,*
in quo per charitatē *cap.2.*
legis fiat impletio, & exhibeatur pa-
tribus de saluatore facta promissio.
Est enim hæc missio, filij incarnatio.

Quæ quidem filio magis, quam *Psal.103.*
alij personis congruebat: ut, quem- *Luc. 15.*
admodum sapientia patris omnia cō- *Aug. lib.*
dita sunt, sic & per eandem omnia re- *4.ca.20.*
staurarentur: & ille qui est à solo pa-
tre, primo mitteretur, sicq; is qui in *de Trinit.*
deitate filius erat, fieret & filius ho-
minis.

Per

LOCORVM COMMVNIVM

Per quod tamen nō negatur, quin
& pater & spiritus sanctus incarnari
potuerint.

Matt. I.

Marc. I.

Qui & cum filio assumptionē car-
nēs fecerunt, sed ea ad solū filium ter-
minata est, q̄ solus homo factus est.

Caput 2.

Totam'ne humanam naturam uer-
bum Dei assumpſit?

Mateh. I.

Naturam humanam filius dei
totam assumpſit, vt sic eam
totam curaret: quæ primi pa-
rentis peccato tota corrupta fuit.
Totam inquam, contra quorundam
hæreses, id est, corpus & animam cū
proprietatibus eorundē. Quod enim
est inassumptibile, est incurabile.

Attamen carnem mediante anima
assumi congruebat, ob diuinæ simpli-
citatē subtilitatem: quod tamen nō
debet intelligi de ordine temporis,
sed naturæ.

Tametsi autem īperuestigabilis
fit, & inexplicabilis vnio naturæ hu-
manæ ad verbum, error tamen dete-
standus est eorum, qui docebant nō
veram Dei filium carnem assumpſi-
ſe, & simulatione quadam ostendisse:
ignauiter suspicantes, alioqui à car-
nē hū-

ne hum-
cūm nec-
dibus, c-

Carn-

I Vxti
ueni-
gine
tato ob-
tione v-
mundat-
tur.

Nam
sanctus
gauit, v-
semel au-
tur) aut
lius poss
liberau-
cet lecti
que viri

Qua-
dum co-
bis Abr
men no-
quia no-
lem rati-
secundu

VN
r, quin
arnari
nē car-
im ter-
s est.

uer

us dei
c eam
imi pa
fuit.
ndam
am cū
l enim
le.
anima
simpli
en nō
poris,

abilis
æ hu-
dete-
nt nō
npfis-
odisse:
æ car-
chus

L I B E R III.

ne humana diuinitatem inquinari,
cūm nec solis corporalis radij à sor-
dibus, quas cōtingunt, maculentur.

Caput 3.

Carnem' ne Christus assumpsit de
massa corruptionis?

IVxta sanctorum attestacionis cō- *Luc. 1.*
uenientiam, caro Christi in vir-
gine, vt reliqua virginis caro pec-
tato obnoxia fuisse dicitur: Opera-
tione vero spiritus sancti omnino
mundata, antequam ab eo assumere-
tur.

Nam & ipsam virginem spiritus *Aug. lib.*
sanctus prueniens, à peccato sic pur de natura
gauit, vt à somite peccati, aut ipsum & gratia,
semel auferendo (quod magis vide *cap. 36.*
aut ipsum sic attenuando, vt nul *Matt. 7.*
lius postea peccati occasio esset, eam *Luc. 7.*
liberavit. Insuper (vt Euangelica do- *Esai. 7.*
cet lectio) potentiam generandi abs- *Ioan. 1.*
que viri seruine ipse contulit.

Quamuis autem Christus secun-
dum corpulentā substantiam in Ium *Rom. 5.*
bis Abrahæ, sicut & Leui fuerit: ta- *Aug. lib.*
men non in eo decimatus est, vt ille: *10. cap. 2.*
quia non vt ille secundum semina-
lem rationem ab eo descendit, neque *sup. Gen.*
secundum legem communem, sed su-
pra na-

L
LOCORVM COMMVNIVM
pra naturæ vires & sine peccato.

Vnde & primitias nostræ massæ¹ assumpsisse dicitur. Hinc & caro eius
similis fuit carni nostræ, nō in culpa,
sed pœna. Quæ etiam mox in conce-
ptionis suæ initio membrorum debi-
ta distinctione formata est, simul &
animata atque assumpta: quamuis
per successum temporis sumpserit cor-
poris incrementum.

R om. 8.
Matt. 4.
Ioan. 19.

Caput 4.

Cur formatio corporis Christi spi-
ritui sancto peculiariter
tribuitur?

Joan. 1.
F bil. 2.

Gal. 4.

Tamen incarnationis opus sit tri-
nitatis, in scripturis tamen spi-
ritui sancto tribuitur: quod
spiritus sanctus patris & filii chari-
tas sit & donum, at ex ineffabili Dei
charitate. Verbum caro factum est:
Itaque ab incarnationis opere pater
& filius idcirco non excluduntur.

Negat tamen ob id, Christus filius
est spiritus sancti. Non enim de eo, si-
c ut de patre genitus est. Virginis au-
tem filius rectè dicitur, eo quod de
ipsa genitus sit, ut matre. Negat vero
quicquid ex alio nascitur, filius etiā
est:

L
est: Patet
mate ren-
Dicitur
tus de spi-
tio ipsa no-
sit, virtut
fecta. Hir-
seminalis
test.
Etsi et
tus sit, fa-
dicitur ex
uid, puta
uid semini-
nificanda
tionem, e-
cta est: qu-

Per-

I N in-
sona-
tura-
na natu-
An a-
naturar-
autorib-
namqu-

est: Patet de pilis hominis. & baptis-
mate renatis respectu aquæ.

Dicitur autem Christus incarna-
tus de spiritu sancto, quod incarna-
tio ipsa non ex meritis, sed Dei dono
sit, virtute videlicet spiritus sancti ef- *Matt. 1.*
fecta. Hinc nec spiritus sanctus quasi *Aug. de*
seminalis materia ipsius accipi po- *spiritu san*
test. *cto, ca. 5.*

Etsi etiam de virgine Christus na-
tus sit, factus tamen per Apostolum
dicitur ex muliere & ex semine Da- *Rom. 1.*
uid, puta per virginem, quæ de Da- *Gal. 2.*
uid semine fuit. Et hoc dicitur ad sig-
nificandam eius singularem concep-
tionem, quæ opere spiritus sancti fa-
cta est: quod alijs non competit.

Caput 5.

Personam' ne Christus, an natu-
ram assumpsit hu-
manam?

In incarnatiōis mysterio, nec per *Aug. de*
sona assumpsit personam, nec na- *fide ad*
tura personam, sed persona diui- *Pet. ca. 2.*
na naturam humanam.

An autem diuina natura humana *In conci.*
naturam assumperit, videtur esse in *Tolet. 6.*
autoribus contrarietas. Concilium *cap. 1.*
namque Toletanum dicit, quod so-
lus

L
Quod
im assur
tur per ho
natura.

Quæra

C
Au
cati
tion
portionib
mo,& hor
que an pe
quid, vel
dicendi se
dum mode

Quaru
dicit, in C
vniam tan
falsa.

Secund
est suppos
tum perso
Christi fin
& assumpt
positum,
duabus co

Hinc &
cis ipsius n

LOCORVM COMMVNIVM

Ius filius carnem seu naturam assu
psit humanam. Autoritates autē quē
dam aliæ dicere videntur, naturam
diuinam assumpsisse. Tenendum ta
men est personam diuinam, naturam
assumpsisse humanam. Vnde illæ au
toritates intelligendæ sunt, quod di
uina natura humanæ naturæ in per
sona filij sit vnitas, & secundū hunc
intellectum diuina natura dicatur
incarnata, scilicet in filij persona.

Vnde & cum dicitur solum filium
carnem assumpsisse, natura quidem
non excluditur, sed incarnationem
ad personam, aut patris, aut spiritus
sancti terminatam non esse, designa
tur.

Ioan. I. Nec tamen per hoc dici debet di
Ioan. Da
mas. lib. 3. uina natura caro facta, ne conuersio
naturæ in naturam significari pute
tur. Neque etiam natura diuina ho
cap. 6. de
ortho. fidr. mo facta, vel esse dicitur, quia non
sic in vnitatem & singularitatem sui,
ut persona verbi, humanam assump
fit naturam. Manet enim in singula
ritate personæ naturarum distincta
proprietas.

Porro personam hominis verbū
non assumpit, sed assumendo sibi na
turam vniuit, & vniendo assumpit,
sic personalitatem præuenit.

Quod

LIBER III.

Quod vero Augustinus dicit ver-
um assumisse hominem: intelligi-
tur per hominem, non persona, sed
natura. *In exposit. symb & in
Psal. 64.*

Caput 6.

Quæ ratio coniunctionis natura-
rum in Christo?

CAutem loquendum est in expli-
catione mysteriorum incarna-
tionis verbi Dei. Nam de pro-
positionibus illis: Deus factus est ho-
mo, & homo est deus, & similibus: at-
que an per hoc Deus factus sit ali-
quid, vel non factus: tres sunt modi
dicendi seu opiniones, ad exprimen-
dum modum vniōnis p̄tactæ.

Quarum prima inter alia tacitè
dicit, in Christo duo esse supposita, &
vnam tantum personam, & hæc est
falsa.

Secunda, quod in Christo vnum
est suppositum tantum, ac vna tan-
tum persona. Nam corpus & anima
Christi simul tempore vnitata fuerūt,
& assumpta, atque per hoc vnum sup-
positum, seu vna persona in ipso, in
duabus consistit naturis.

Hinc & propter vniōne dupli-
cis ipsius naturæ in uno verbi suppo-
sito, *Aug. lib. 13. cap. 17.
de Trinit.*

LOCORVM COMMVNIVM
sito, nomina vtriusque naturæ pro-
prietates significantia, de Christo
prædicari possunt: ita vt verè dic-
tur, Deus passus est, ac homo iste est
æternus.

Ex hoc quoque infertar, postin-
carnationem, personā verbi esse com-
positam, cūm prius simplex fuerit:
non quidem compositione, quasi ex
partibus, vnde totum resultet: sed
quia persona verbi, quæ antè in una
tantum subsistebat natura, post in-
carnationem in duabus subsistit. Et
hæc benè intellecta, opinio vera con-
setur.

Tertia denique dicit verbum hu-
manam naturam, vt habitum seu in-
dumentum assumpsisse. Sed hæc ha-
retica est, & abhicienda.

Caput 7.

Quem sensum habent hæc proposi-
tiones, Deus factus est ho-
mo, et homo factus
est Deus?

*Aug. ad
Rom. I.*

*Aug. lib.
de Trini.*

ca. 13. li. I.

Locutiones illæ, de quibus capi-
te præcedenti dictum est, secun-
dum illos dicendi modos, di-
uersumodè determinantur. Nam iu-

xii

V M
æ pro-
Christo
è dica-
o iste est
ostin-
sse com-
fuerit:
uasi ex-
cet: sed
in vna
ost in-
stit. Er
ra cen-
um hu-
seu in-
æchä-
oposi-
=

L I S E R . III.

xta primum, Deus factus est homo,
& econuerso, &c. eo quod Deus sub-
stantia rationalis esse cœpit, quæ ar-
tè non fuerat & sic factus est aliquid:
ac illa substantia cœpit esse Deus,
quod ex gratia habuit, non ex meri-
tis, nec natura.

Quod cùm ab æterno präuisum
fuerit, ideo Christus prädestinatus
esse filius Dei dicitur.

Iuxta secundum vero modum, De-
us est homo, & econuerso: quia in in-
carnatione ex duabus naturis & tri-
bus substantijs subsistens esse cœpit:
ac sic, quia humanam assumpsit natu-
ram, secundum hanc homo dicitur
esse à Deo assumptus. Vnde & secun-
dum hunc modum Christus etiā in
quantum homo, est aliquid s. ex cor-
pore & natura constitutum.

Et secundum quod humana natu-
ra unita est deitati in tempore, quæ
vno ex gratia facta est & ab æterno
à Deo prädestinata, & sic etiam est
prædestinatus cognitus.

Sed iuxta tertiam, Deus homo fa-
ctus dicitur, & contrà: quia Deus ho-
minem accepit, & homo assumptus
est à Deo, ita quod habens homi-
nem, est Deus. Per hoc autem Chri-
stus nō est aliquid, secundū quod ho-
mo,

Idem sup.

Ioannem

tract. 66.

Aug. lib.

I cap. 2. de

Trizi.

LOCORVM COMMVNIVM
mo, sed aliquo modo se habens.

Secundum quod etiam homo, p̄e
destinatus dicitur esse filius Dei, eo
quod ab æterno præuisum sit, & in
tempore per gratiam collatum, vt

*Aug. lib.
1. retract.
cap. 19.* ipse qui homo, sit filius Dei.
Neque vero Christus dicitur ho-
mo dominicus, cum & August. olim
sic locutus, postea hoc retractarit.

Caput 8.

Est' ne natura diuina de uirgi-
ne nata?

Concedi non debet naturam di-
uinam natam de virgine, nisi
vt persona nata de eadem dici-
tur. Nam si per naturam intellexeris
essentiam, nec de virgine, imo neque
de patre nata dici potest. Quo etiam
modo suprà dicta est diuina natura
incarnata, quatenus videlicet perso-
na incarnata dicitur.

*Ioan. Da-
mas. lib. 3.
cap. 2. de
ortho. fi-
de.* Affirmatur autem Christus bis na-
tus, & duas habuisse natiuitates: di-
uinam, scilicet, ex patre: & tempora-
lem ex matre, ob distinctas illarum
natiuitatum proprietates.

Caput 9.

Debet' ne

Debet' ne
stur
On
tria dicit
in dilectis
exhibitio
randa, ne
noranda
seu adora
per omn
& diliger
Secun
riculo, ga
tria recte
ne sui: se
cet Deo in
pta, nec a
catholica

Est' ne

Nit
na
turam, se
queretur:
Sequeretur

*Debet'ne totus in utraq; natura Christus
stus unica adoratione coli:*

Onione quorundā, caro vel *Rom. I.*
nima Christi, seu eius huma-
nitas adoratione illa, quæ la-
tria dicitur, & diuinitati debet (quæ
in dilectione cordis & sacrificiorum
exhibitione, &c. consistit.) nō est ado-
randā, ne idolatria cōmittatur. Ho-
noranda autē est Christi humanitas
seu adoranda, dulia excellenti, ac su-
per omnem creaturam veneranda,
& diligenda.

Secundum alios autē sine omni pe-
riculo, qadem Christi humanitas la-
tria rectè adoratur, non quidē ratio-
ne sui: sed suppositi, inquantū, scili-
cet Deo in vnitatē suppositi est assum-
pta, nec ab ea vñquam separata. Hæc
catholica est doctrina.

Caput 10.

*Eſt'ne Christus quatenus homo
persona?*

Non est concedendum Chri-
stum, vt homo est, esse perso-
nam: alioqui Verbum nō na-
turam, sed personam, assumpsisse se-
queretur: quod suprà est improbatū.
Sequeretur etiā, quod secundū quod
F homo,

LOCORVM COMMVNIVM
homo, esset tertia in trinitate perso-
na: quod patet esse falsum.

Nec oppositum argui potest, eo
quod est substantia rationalis. Non
enim hoc sufficit ad rationem perso-
næ, quæ dicitur quasi per se sonans,
nec alteri coniuncta, sicut tamen est
natura humana in Christo. Neq; eti-
am vulgaris personæ definitio perso-
nis diuinis conuenit, sed alijs.

Sed nec impedit eum, secundum
quod homo est prædestinatum esse fi-
lium Dei, qui est persona. Non enim
quo est, eo homo filius dei est, sed per
gratiam hoc accepit.

Deniq; nec filius adoptiuus Chri-
stus dici debet, sed naturalis. Non en-
im prius esse cœpit, & postea in filio
adoptatus est, sed semper fuit filius
æterni patris. Virginis quoque filius
est per naturam & gratiam, non qui-
dem adoptionis, sed vniōnis.

Rom.1.
Aug. su-
per Ioan.
cap.2.

Potest autem dici, personam, quæ
semper fuit, prædestinatam esse secun-
dum hominem assumptum, vt scili-
& naturam humanam, vt verbo pa-
tris personaliter vnioretur.

Caput II.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Potest

L I B R E R . II.

Potest'ne Christus absolutè dici uel
factus, uel creatus, uel
creatura?

SImplicititer & absque determina-
tione dici nō debet Christus fa- *Aug. lib.*
ctus, creatus, vel creatura: quip- *1.cap.13.*
pe per quem omnia facta sunt, atque *de Trinit.*
per hoc ipse factus absolutè dici non
potest. Et alioqui ipsi Euangeliū prē-
dicatū diceretur, essetq; subiectus va-
nitati. Hæc etenim secundū scriptu-
ras omni cōueniunt creaturæ. At de *Rom. 6.*
Christo ea absolutè dici est absurdū.

Veruntamen concedi potest, addi-
ta determinatione. Est enim creatu-
ra, in quantum homo: & in quantum
talis esse cœpit.

Per quod quidem nō sequitur, eū *Amb. de*
simpliciter esse creaturā, aut cœpisse. *fide, ca. 6.*

Caput 12. *Galat. 4.*

Est'ne concedendum, hominem hunc,
demonstrato Christo, sem-
per fuisse?

AD hanc vel similem quæstio- *Aug. 56.*
nē: an ille homo, scilicet Chri- *Psal. 80.*
stus, esse cœperit, non est sine *Ioan. 9.*
distinctiōe respondendum. Nempe si
ad personam respicias, verum est eū
F 2 semper

LOCORVM COMMVNIVM
semper fuisse: fin vero ad naturā hu-
manam, conceditur eum cōpisse.

Per quam distinctionem & autori-
tates, quæ contrariæ videntur, vt φ
Christus est recens homo, & φ puer
iste creauit stellas, cōciliari possunt.

*Ang.lib.
3.ca.14.de* Potuit autem Christus hominem
Trini. aliunde assumere, quam de genere A-
dam: sed ita fieri magis congruebat,
vt diabolus vinceretur per aliquem
de genere eius, qui victus fuerat.

*Ioan.3.
Eccl.31.* Tametsi autem de genere Adam as-
sumptus sit homo, tamen nec perso-
na ipsius, nec natura assumpta, vt ver-
bo vñita, peccare potuit: quamuis vt
in se considerata.

Nec obstat, liberum eum arbitriū
habuisse, cum nec in angelis confir-
matis hoc peccandi potentia arguat.

Quod etiam scriptum est, qui po-
tuit transgredi, & non est transgres-
sus, de membris Christi potius intel-
ligendum est totum, aut solum pro
vltima parte de Christo.

Qui & sexum muliebrem assume-
re quidem potuit: sed virilem ex fe-
mina eum assumere, magis erat con-
gruum, vt sic vtriusque sexus libera-
tio per eum futura ostenderetur.

Caput 15.

Profe-

Proficit
natur
P
Le
cu
mento
vt nec a
enim ei
ram: &
capitis,
dinem, e
Nec
ra dicu
hoc fieb
um succ
dum ex
festatio
gendum
videtur
minis p
ra insin
id est, si
nitionis
dici pot
entia ac
Fuit' ,

M
i hu-
e.
utori
vt φ
puer
unt.
inem
re A-
ebat,
quem
m as-
erso-
t ver
uis vt
itriū
nfir-
guat.
i po-
gres-
ntel-
a pro
sume
cfr-
con-
pera-
rofe
LIBER III.

Profecit'ne Christus secundū humanā
naturam, in sapientia & scientia?

Plenus fuit sapientia, & gratia,
ac omnibus donis Christus, se-
cundum hominem, mox à mo-
mento quando conceptus est, adeo
vt nec amplius accipere posset. Non
enim est ei datus spiritus ad mensu-
ram: & de plenitudine ipsius, vtputa
capitis, secundum quandam similitu-
dinem, omnes acceperunt.

Nec contra hoc est, quod scriptu-
ra dicunt eum in his profecisse. Nam *Luc. 2.*
hoc siebat, non per augmentum tali-
um successiū accipiendū, sed secun-
dum exteriorem & ampliorem mani-
festationem. Quo etiam modo intelli-
gendum est, quod Ambrosius dicere *Lib. de in-*
carn. d
videtur, eum secundum sensum ho-
minis profecisse: iuxta quod scriptu-
ra insinuat eum parentes ignorasse, *sacr. c. 7.*
id est, sic se ad eos habuisse, quasi ag- *Ezai. II.*
nitionis eorum tunc expers esset. Vel
dici potest de experimentali hoc sci-
entia accipiendum.

Caput 14.

Fuit'ne humana in Christo scien-
tia æqualis diuina?

F 3 Plenus

LOCORVM COMMUNIVM

Psal. 138.
1. Cor. 2.

OMNIA, quæ Deus scit, anima Christi per scientiam sibi collatam in verbo, cognoscit: nec tamen per hoc scientia Dei equatur, quando nō ita perspicue, ut Deus ea intelligit. Nouit igitur omnia, quæ Deus, quo ad numerum scitorum, nō tamen, quo ad sciendi modum.

Ex hoc autem non sequitur, eam creare quid posse. Quamuis enim creandi habeat scientiam, ut norit quomodo mundus sit creatus: nō tamen creandi habet potentiam, cum sit creatura, quæ capax non est omnipotenti, qualis in creatione requiritur.

Hom. 3.
in 1. cap.
Luc.

Veruntamen, iuxta Bedam, Christus omnipotentiam, quam filius dei semper habet naturaliter, hanc dum filius hominis factus est, ex tempore accepisse dicitur: quod persona quæ verbis semper fuit, futura quoque erat persona hominis.

Caput 15.

Affump^tne Christus cum humana
natura eiusdem etiam infirmitates?

Aug. su.
Gene. 12.
cap. 24.

Veram hominis naturam tam corporis, quam animæ, passibilem Christus affump^t, cū vtriusque

vtriusque
quidem
suscepto
pediuit:
dæ sunt,
quæ eun
catum a

Hinc
in anim
tempore
ritate al
secus ac
nem ver
dinem a

Hinc v
cere vid
Quos
coacte a
cundum
scilicet r
Dei cont
bus non

Subiacu

N
re, Chri

L I B E R III.

vtriusq; defectibus pœnibus, non quidem omnibus, sed ihs quos ipsum suscipere decuit, & saluti nostræ expediuit: secundū quod & intelligendæ sunt, si quæ scripturæ occurrunt, *Hebr. 4.* quæ eum omnes defectus, præter peccatum assumptissime asserunt.

Hinc dicere dolorem in carne, & in anima tristitiam veram, passionis tempore Christum non sensisse, à veritate alienum est & hæreticum: non secus ac si dicatur ipsum non hominem verum, sed eius tantum similitudinem assumptissime.

Hinc verba Hilarij quæ oppositū di *Lib. 10.* de cere videntur, sancè intelligēda sunt. *Trinit.*

Quos autem defectus pœnales nō coacte assumpsit, sed voluntariè, secundum quandam propassionē, quo *Ezai. 55.* scilicet mens ipsius à rectitudine, & *Matt. 26.* Dei contemplatione eisdem passioni *Marc. 14.* bus non sit dimota. *Psal. 87.*

Caput 16.

Subiaceuit' ne Christus patiendi, moriendiq; necessitatib;

Non tantum moriendi potestatem, verum & patiendi in *Rom. 8.* anima, & moriendi in corpore, Christus assumpsit necessitatem,
F 4 non

LOCORVM COMMVNIVM
non quidē aliqua coactione, sed spon-
tanea voluntate. Nam nec nobis hēc
necessitas prouenit ex natura, vt pri-
mo instituta est, sed vt yitiata est ex
peccato: quod Christus non habuit.

Accepit autem de omni statu ho-
minis aliquid ipse Christus, vt de in-
nocentiae statu, peccati immunitatē:
de statu post peccatum, defectus & pa-
nam: de statu sub gratia, eiusdem ple-
nitudinem: & de statu gloriæ inpec-
cabilitatem & dei contemplationem
perfectam.

Caput 17.

Ioan. 6. Quotuplex fuit in Christo uoluntas?

Marc. 14. Secundum duas in Christo natu-
ras, plures in eo fuisse volunta-
tes ostenditur: secundum quartū

Matt. 26. alteram à patre petiuit, quod non im-
petravit, ac se non impetraturū pre-
sciuit: neq; secundum alterā voluit.

In eo namq; voluntas diuina erat
& humana: & hæc vltima duplex: ra-
tionis scilicet & sensualitatis, secun-
dum quam pati & mori refugiebat:
quod tamen secundum diuinam vo-
luntatē, & rationis humanę volebat.

Nec tamen per hoc in eo rebellio
carnis ad spiritum erat vlla, quia nul-
la concupiscentia. Erat autem in eo
sensua-

sensuali-
næ veri-

Hinc
necessit
Quanq;
tione al
dubitast
hoc sanc
dum du

Meruit'

Mdemptio
cæt. sibi
tem, & a
minis cl
mæ imp
à corpori

Hæc a
in passio
suæ initi
gratiæ &
ne. Vnde
tuit, quo
lum, qu
idem scil

M
spon
s hēc
t pri
st ex
uit.
ho
e in-
tatē:
pō
n ple
pec-
nem

tas?
natu
nta-
uarū
n im
oræ-
it.
erat
ra-
un-
bat:
vo-
bat.
llio
nul
n eo
ua-

L I B E R III.
sensualitas, vt in ipso naturæ huma-
næ veritas comprobaretur.

Hinc & orauit, vt nobis orandi in
necessitate, exemplum relinqueret.
Quanquam autem à patre sub condi-
tione aliquid petierit, & ob id quasi
dubitasse à sanctis dictus videatur, Matt. 26.
hoc sanc*t*e intelligi debet, id est, ad mo-
dum dubitantis se habuisse.

Caput 18.

Meruit' ne quicquam Christus sua pas-
sione, & nobis & sibi?

Meruit Christus per passionē
suam, nō tantū nobis, sed *Pbil. 2.*
etiam sibi: nobis quidem re-
demptionem & regni apertionem, &
cāt. sibi vero corporis immortalita-
tem, & animæ impassibilitatē ac no-
minis clarificationem. Quam & ani-
mæ impassibilitatē, mox post ipsius
à corpore separationem adeptus est.

Hæc autem prædicta non tantum
in passione, verū & à conceptionis
suæ initio meruit, quod vt posset ex
gratiæ & virtutum habuit plenitudi-
ne. Vnde nec in merito proficere po-
tuit, quo ad meriti efficaciam: sed so-
lū, quo ad numerum meritorum,
idem scilicet pluribus modis meren-

F 5 do.

LOCORVM COMMVNIVM
do. Quare licet acceperit impossibili-
tatem post mortem, antē tam en abso-
lutē loquendo, nō minus beatus fuit:
quanquam secundū quid, quia non-
dum ab omni miseria immunis.

Phil. 2.

Hinc etiam quod Deus vocetur,
antem mortem habuit. Et quod Apo-
stolus hoc ei per passionis humilita-
tem collatum dicit, intelligi debet,
de nominis huius fama per vniuer-
sum orbem spargenda.

Quod etiam Ambrosius dicit, id
ipsum nomen donatum Christo deo,
August. autem homini, diuerso id di-
cunt respectu: Ille namq̄ loquitur re-
spectu naturae, hic gratiae.

Ea autem, quæ sibi Christus me-
ruisse dictus est, sine merito (supposi-
ta mortalitate & possibilitate, quam
assumperat) habere nō potuit: quā-
uis talem naturā assumere poterat,
vbi illa simul accepisset: & sic nec me-
ruiisset, & nomen suum aliter pote-
rat clarificare.

Sic & redemptionem nostram in-
telligendus est, alia via quām per pas-
sionem procurare potuisse, illam ta-
men congruentissimam fuisse.

Caput 19.

Quomo-

Quomo
bo

P Er
CH bo
fua mag
bis vici
dem pas
sacrifici
rū malo

Factu
tem dia
ra prius

Sicq
uit:qua
tur, sua
quoque

Est p
operis e
human
uis priu
cto conu
& spirit
doque r

At m
lus ipse
ctus, id
tem, sed

L I B E R III.

Quomodo per mortem Christi, à dia-
bolo, peccato, & pœna re-
dempti sumus?

Per passionem & mortem suam Christus nos à peccato, & dia- Rom. 5.
bolo redemit (quo & charitatis Luc. 22.
suae magnitudine, charitatem in no- Psal. 68.
bis vicissim accendi voluit) ut per fi-
dem passionis & mortis eius, qui se
sacrificium pro nobis obtulit dicto-
rū malorum euasionē adipiscamur.

Factus enim est homo, ut per mor-
tem diabolum iustè vinceret in natu-
ra prius victa. 1. Cor. 5.

Sicq; & à pœna æterna nos libera Aug. lib.
uit: quia culpam pro qua pœna debe 13. de Tri-
tur, sua morte destruxit, temporalē cap. 16.
quoque tandem ablaturus.

Est proinde ob usum potestatis &
operis expletionē, Christus propriè
humani generis redemptor, quam-
uis prius illud & patri & spiritui san-
cto conueniat: quapropter & pater
& spiritus sanctus redemptor quan-
doque nuncupatur.

At mediator Dei & hominum so- 1. Tim. 5.
lus ipse est, nō pater, nec spiritus san Rom. 7.
ctus, idq; non secundum diuinita- Job. 1.
tem, sed secundum naturam assump-
tam,

F 6 tam,

LOCORVM COMMVNIVM
tam, qua & minor patre, & caput ho-
minum esse probatur.

Caput 20.

Poterat' ne alio pacto redimi genus
humanum, quam per Christi
mortem?

*Aug. de
Trini. lib.
B.ca. 10.*

*Esa. 55.
Rom. 8.
Ephe. 5.*

*Matt. 2.
Luc. 14.*

Alio quidem modo, quam per Christi passionem, Deus, cuius potestati omnia subsunt, hominem liberare potuisset: sed nullus alias infirmitati nostrae sananda erat conuenientior. Hoc enim modo voluntas hominis per amorem magis in Deum dirigit: & iustitia manifestius est obseruata in victoria dia-boli, qui cum Christū occiderit, nullam in eo mortis causam reperiens, potestatem usurpatam in omnes fides, iure amisit.

Neque tamen etiam si Deus (quod potuit) uno nutu hominem redemisset, iniuria alicui esset illata: quippe in cuius manu vniuersa consistunt.

Christus ergo hostiam & precium redemptionis nostrae seipsum offerens, per passionem suam, causa fuit effectiva & autor reconciliatiōis humānæ pro omnibus quidem sufficien- ter: efficaciter vero pro elēctis tantū.

Qui

Qui
fit à se
is: hi ta
rum b
tes eor
nus, in
inquit
ipseme
runt ch

Fuit' ne
car

IN
ani
sep
Quo
relictu
dum, n
ta fueri
nis hu
tractur
dum est
positum
Quo
minem
ne, & si
gendut
fuerit s

M
tho.

nus

per
, cu-
unt,
l nul-
ndæ
odo
ma-
nani
dia-
nul-
iens,
s fide

quod
mis-
ippe
nt.
ium
offe-
fuit
hu-
cien-
ntū.
Qui

L I B E R III.

Qui & cùm ad passionem traditus
fit à seipso, à patre, à Iuda, & à Iudæ-
is: hi tamen vltimi, quamuis opus co-
rum bonū esset, tamen si spectes men-
tes eorum, pessimum egerunt faci-
nus, innocentissimum dominum ex Ioan. 20.
iniquitate mactantes, quem pater ac
ipsemet seipsum ex maxima obtule-
runt charitate.

Caput 21.

Fuit' ne in morte Christi, à sacra eius
carne, beataq; anima, diuini-
tas separata?

IN Christi passione diuinitas ab
anima ipsius, siue etiam à carne,
separata non fuit.

Quod autem Christus in cruce de-
relictum se clamat à Deo, intelligen-
dum, non quod vnio personalis solu-
ta fuerit: sed quia auxilium defensio-
nis humanitari ad tempus erat sub-
tractum. Et hoc etiam modo capien- *Commen-*
dum est dictum Ambrosij, quod op- *ad 21. cap.*
positum videtur sonare. *Luc.*

Quod etiam Athanasius dicit ho- *Lib. 6. de*
minem reassumptum in resurrectio-
ne, & sic in morte depositum: intelli- *fidei bea-*
gendum, non quasi vnio personalis *titudi.*
fuerit soluta, sed quia anima à corpo

F 7 re per

LOCORVM COMMVNIVM
re per mortem fuit separata. Vnde &
verè mortuus probatur.

Hinc & filius Dei passus dicitur &
mortuus, propter proprietatum vtri
usque naturæ communicationē. Qui
tamen secundum diuinitatem impas-
sibilis est & incommutabilis. Ex quo
etiam passus & non passus : mortuus
& non mortuus dici potest, diuerso-
rum respectu.

Psal. 18.

Caput 22.
Remansit' ne Christus post mor-
tem homo ?

Christus in triduo mortis suæ,
quia quaten⁹ homo, verè mor-
tus fuit, homo dici non potu-
it. Sed secundū carnem in sepulchro,
secundum animā apud inferos fuit.

Totus tamen & in sepulchro, totus
& in limbo, quamuis non totū. Per
vocem enim totus representatur per
sona, per totum autem natura. Persona
autem ipsius. cūm sit indiuisibilis, nō
fuit major coniunctis inter se anima
& corpore, quam separatis: que tamē
ipsa per mortem non reliquit.

Sed & filius hominis, seu ille ho-
mo, scilicet Christus, venit de cœlo,
& est ubique, & filius Dei crucifixus
est, &c.

1. Cor. 1.

est, &c.
matum
næ vni
verbii

O

ritate.
De
quod si
non vi
Qua
bili, ve
tus, sed
matus.

Cū
& cred
primis
toribu
compe
Dei. Te
tit, nisi
Hoc en
ra bon

An a
peruen
vero e
gi pote
dum vi

L I B E R III.

est, &c. Per communicationem idiomatum, respiciendo scilicet ad personæ unitatem. Et hactenus quidem de verbi incarnatione.

Caput 23.

Quid est Fides?

Occasione dictorum de plenitudine gratiæ Christi, inquirendum est de fide, spe, & charitate.

De quarum prima aduertendum, quod sit virtus, qua creduntur, quæ non videntur.

Quæ quidem capta vel pro credi. Aug. in bili, vel habitu informi, non est virtus, sed dicitur habitus charitate informatus, quomodo est in solis iustis.

Cum etiā aliud sit, credere Deum, & credere Deo, ac credere in Deum: primis duobus modis, etiam peccatoribus, imo & dæmonibus credere competit, & est nihilominus donum Dei. Tertio autem modo non competit, nisi fidem formatam habentibus. Hoc enim modo credere, est per opera bona in Deum ire. Ioan. 2.

An autem fides informis charitate superueniente, maneat & formetur: an vero ea depulsa alia succedat, ambigu potest: prius tamen magis dicendum videtur.

Est

LOCORVM COMMVNIVM

Epbe.4.

Est autem vna tantum cōfīenda
fides, siue pro credibili fides capia-
tur, siue pro habitu. Hic enim est in
vno idem numero in diuerfis autem
saltē idem specie.

Hebr.11.

Quamvis autem quæ credimus,
apertè non videmus, credere tamen
nos per intellectū cognoscimus. Est
enim fides (secundum Apostolum) de
sperandis & non apparentibus.

Quæ etiam fides conuenientiam
quandam habet cum spe, multum ta-
men ab ea differt. Vnde & definitio fi-
dei, spei propriè non conuenit.

Caput 24.

Quod'nam est fidei obiectum?

Ioan.14.

Lib.2.

quæ.cuan.
cap.39.

1.Pet.4.

Fides etsi iuxta prædicta, propriè
non sit, nisi de ih̄s quæ nō viden-
tur: ea tamen largius sumpta,
quandoq; etiā credere dicimur, quæ
videmus, quo modo Christus ait: Ut
cūm factum fuerit, credatis. Verūm
hīc agit de fide propriè dicta. Quod
autem August. dicit fidem esse de re-
bus præsentib; accipit ipse fidē pro
mercede fidei in patria accipienda.

Hinc Petrus fidem passionis Chri-
sti habuit, non quia hominem mori-
vidit, sed quod hunc Deum esse credi-
dit: sic nec nobis per hoc fides mere-
tur,

M
tenda
apia-
est in
utem

mus,
amen
s. Est
m)de
tiam
um ta
tio fi

L I B E R III.

tur, quod credimus hominem cruci-
fixum mortuum, sed quod eum cre-
dimus esse Deum.

Quamvis autē fides non sit de cog-
nitis visu exteriori, oportet tamē cre Lib. 19.
dita (secundum Augustinum) per in- de Trinit.
tellectum aliquo modo apprehendi:
quod tam de his, quae sciri non pos- cap. 2.
sunt, nisi credita, quam etiam de his,
que nisi scita aliquo modo nō credū-
tur, verū esse probatur. Creditur er-
go quod ignorat, non tamē penitus.

Caput 25.

Quae fides ad salutem necessaria?

A Bipius usq; conditi orbis ex-
ordijs continua serie, fides ho-
mini ad salutem fuit necessa-
ria: nec sufficiebat credere Deum es-
se, & in se sperantibus remuneratio-
nem fore: sed & mediatoris fidem ha-
bere oportuit: quae tamen fides articu-
lorum distincta cognitione, & cre 1. Tim 2.
dentium constantia & deuotione cre-
uisse probatur.

Quae & de veteris testamenti ho-
minibus intelligi debent, quorū nul-
lus sine fide mediatoris saluari poter- Rom. 10.
rat: quamvis quod nos factum credi-
mus, ipsi credebant futurum.

Veruntamen simplices implicitè
hoc

LOCORV COMMVNIVM

3. Reg. 17. hoc credebant in fide maiorum, quibus expressius erat reuelatum: sicut & modo maiores ea expressius credere oportet.

Credi autem tunc secundum quosdam expressè oportuit mediatoris nativitatem, mortem, resurrectionē & iudicium: secundum alios autem, sufficiebat primum & ultimum cum fide trinitatis.

Acto. 10. Quam fidem & Cornelius Centurio habuit: vnde & Deo acceptus erat, quamuis Christum iam venisse nesciret, cuius ut certior fieret, Petrus ei missus fuit.

Vbi aduertendum, fidem, spem, & charitatem, secundum operationem interiorem in praesenti æqualiter intendi: inter quæ tamen charitas maior dicitur: quia alijs euacuatis, in futuro, ipsa manet, & est mater aliarū. Dicuntur autem fides & spes charitatem præcedere, non quidem causa aut tempore, sed quia illa sine ipsis est, & non contra.

Caput 26.

Quid est Spes?

Spes (ut virtus est) spiritualia & cetera respicit bona: cum sit certa expectatio futuræ beatitudinis, ex

nis, ex dentibus tis eam sumptio

Et hec eo quod quibus spes autem differunt indifferenter ac alieni & futuri

Porro vita stat clarissima terna conditione ne tem quætitur, qui tres in ligno donec D.

CV. ra Chara posuit, quibis posuit prouoca

L I B R I I I.

nis, ex Dei gratia & meritis præcedentibus proueniens. Nam sine meritis eam sperare, non spes, sed præsumptio est.

Et hęc cum fide quidem conuenit, Rom 8.
eo quod est iuxta de inuisibilibus, de
quibus tamen fides est, ut non vissis:
spes autem, ut non habitis, in quo
differunt: sicut & in hoc, quod fides
indifferenter est de bonis & malis, prę
sentibus, pręteritis & futuris, de suis
ac alienis: spes vero de bonis tantum,
& futuris ac ad se pertinentibus.

Porro in Christo etiam pro huius
vitę statu, neutra harum fuit, cum
clarissime Deum viderit, & bona æ
terna comprehendenter qua etiam ra
tione nec in beatis sunt. Christus au
tem quendam sperasse & credidisse di
citur, quia firmiter eis assensit. At pa
tres in limbo eas virtutes habebant,
donec Deum non videbant.

Caput 27.

Quid est Charitas?

Cvantam eximiam & incomparabilem Christus charitatem
habuerit, qua maior esse non
posset, qua & animam suam pro no
bis posuit, & ad dilectionem nos
prouocauit: ideo de charitate pri
mo

Ioan. 7.

Psa. 30.

Marc. 10.

Ephe. 5.

Deut. 6.

LOCORVM COMMVNIVM

Matt. 22. mo sciendum, quod ea est, qua Deum
1. Tim. 1. propter se diligimus, & proximum
propter Deum.

Quæ quamvis vna sit, geminatur
tamen ob duo dilecta, Deum scilicet
& hominem: vnde & duo de ea dan-
tur præcepta, propter motum dupli-
cem in ea quæ diliguntur.

Aug. in lib. 1. de doct. Chri &c. Deum diligamus: proximum pro-
ftia. c. 22. pter Deum.

Qui, licet rebellione carnis impe-
diente, in hac vita impleri perfectè
nō possit, nō tamen frustrà datum est
mandatū. Neq; enim aliquis curre-
ret, nisi sciret quo currendū sit. In pa-
tria ergo, hic inchoatū, implebitur.

Rom. 15. Ambo deniq; charitatis præcepta,
Galat. 5. adeo connexa sunt, vt vnuim absque
altero impleri non possit. Vnde & v-
num sæpè pro vtro que ponitur.

Caput 28.

Quod genus diligendarum rerum di-
lectionis præcepto continetur?

Quicquid diligi ex charitate o-
portet, in dictis duobus de di-
lectione mandatis cōtinetur.
Quz.

L I B E R III.

Quatuor enim ex ea diligenda tradit
August. Quae sunt. Deus, supra nos:
Proximus, iuxta nos: Anima nostra,
& corpus, quod est infra nos: de qui cap 23.
bus tamen ultimis duobus, precepta
dari non oportuit, quia in alijs conti-
nentur: eorumq; dilectio naturaliter
homini insita est. Neque enim viri iu-
sti corpus macerantes, ipsum ob id
oderunt, sed corruptiones ipsius.

Nomine autem proximi quilibet, Ephe. 5.
cui beneficium conferendum est, at-
que per hoc omnis homo, intelligi Luc. 10.
debet: quod & ex parabola domini
de semiuuo patet. Insuper & à quo
beneficiū accipitur. Hinc angeli, qui
multa nobis bona impendunt, proxi-
mi nostri censendi sunt, ac diligendi.
Quamuis autem à Deo omnia habeas
tum, ipse tamen proximus noster nō
est, sed incomparabiliter excellenti-
or. Hinc dilectio supra nos metipos, Luc. 6.
& maxima ipsi debetur. Homo etiam
Christus quamvis nomine proximi
contineatur, magis tamē eum quam
nos, pro sui excellentia diligere debe-
mus, minus tamen quam deum: quia
in hoc eo minor est.

Aduertendum quoq; quod variè Gene. 1.
alter alterius proximus dici potest,
aut scilicet conditione primevæ ori-
ginis,

IV M
a Deum
ximum
minatur
scilicet
ea dan-
i dupli-
chari-
seruan-
o corde,
um pro
is impe
erfecte
tum est
curre-
t. In pa
ebitur,
cepta,
absque
de & v
ir.

rum di-
tur?
itate o-
us de di
inetur.
Quz.

LOCORVM COMMVNIVM
ginis, vt sunt omnes homines, aut
spe cōuerſionis & ſaluationis, vt ſunt
non modo ad fidēm conuerti, ſed etiā
quotquot ad eam conuerti poſſunt.
Aut propinquitate cognitionis, vt
ſunt nobis ſanguine ſpecialiter con-
iuncti: & ratione beneficē ſubuen-
tionis, quales ſunt sancti Angeli.

Caput 29.

Quis in dilectione ſeruādus eſt ordo?

D'lectionis ordo deponit, vt di-
gantur diligenda, alijs poſ-
habitis. In diligendis quoque
pius diligatur, quod plus diligibile
eſt: Primo igitur, & ſuper omnia dili-
gatur Deus, dehinc anima propria,
deinde proximus, & ultimō propri-
um corpus.

De proximis aut̄ opinantur qui-
dam, quod affectu quidem omnes &
equaliter diligendi ſunt, non effectu:
alijs vero quod tam affectu quam effec-
tu & equaliter diligendi. Sunt qui ter-
tiā amplectuntur viam, vt ſcilicet
nec affectu, nec effectu & equaliter ſint
diligendi, cum ordo abſq; inæquali-
tate eſſe nō poſſit: & effectus affectui,
cateris paribus, respondere debeat.

*Ea autem, quæ in oppositū vi-
den-
tur, intelligenda veniunt, quatenus
ad idem*

Cant. 2.

Luc. 8.

Marc. 3.

L I B E R III.

ad idem beatitudinis bonum omnes
diligere debemus: non tamen aequali
oportet affectu id fiat, sed meliores
amplius.

Sunt proinde boni extranei in hac
vita plus diligendi, quam parentes
mali, cum vinculo charitatis sint no-
bis coniunctiores.

Inimicos quoque Dominus diligi *Mat. 5.*
iubet, ob bonum naturę: quod in om-
nibus diligendum est, & ut ad bonā
vitam conuertantur: vitium autem
in eisdem, imo & in parentibus odi-
endum, itaque sint hi charitatis gra-
dus quatuor. *Acto. 7.*

Caput 30.

Melior ne est, & maioris meriti ini-
micorum, quam amicorum
dilectio?

Amicorum dilectio simul cum
inimicorum dilectione est ma-
gis meritoria, quam ea quae
est amicorum, ad ambas comparata:
si tamē quilibet per se consideretur,
magis meritoria est ea, quae est ami-
corum, quia feruentior.

Quod aut̄ August. eam quae est ini- *Ench. 73.*
mici dicit esse meliorem, intelligen- cap.
dum est simul cum amicoru dilectio-
ne acceptam.

Ergant,

LOCORVM COMMVNIVM

Errant, qui putant charitatem haberi posse absque inimicorū dilectione, occasionē sumentes ex verbis Augustini, qui dicere videtur, inimicorum dilectionem esse perfectorū, &c. Præceptum enim de dilectione extendit se ad omnes generaliter. Et quod August. dicit, intelligendū est de perfecta inimicoru[m] dilectione, per quod non excluditur, quin & alij suo modo diligi possint & teneantur.

Ibidem.

Deut. 6.

Matt. 22.

1. Cor. 13.

1. Cor. 13.

Caput 31.

Potest' ne semel accepta charitas amitti?

Non est necessarium, charitatem semel habitā semper permanere: sed habita amitti potest, & amissa recuperari: sic cōq[ue] à damnandis quandoque habetur, & à p[ro] destinatis quandoque temporaliter amittitur: non autem finaliter, quin gratia Dei recuperetur.

Quę vero ex Apostolo & alijs contraria allegari possunt, intelligi debent de charitate perfecta, & secundum finalem charitatis effectum.

Licet autem & fides & spes in patria, tam quo ad habitū, quam actū, sint eucuandae: sicut & scientia, quo ad actum

ad actum
us man
vtrunc

Quę
triæ in C
charitat
ipse adh
cet, vt el
nam, dila
ta diuina

Dilig

V

c
in te cont
& immut
magis ne

Secun
magis ab
in tempo
ne plus b

Vnde
plus vno
re dicitur

Quod
absolutè
xisse, de re

L I B E R III.

ad actum destruetur, substantia ipsius manente, charitas tamen quo ad utrumque manebit.

Quæ & ipsa secundum modum patræ in Christo fuit. Vnde & modum 1. Ioan. 4.
charitatis eorum, qui sunt in patria,
ipse adhuc in via seruauit, ita, scilicet,
ut electos sicuti se, ad vitam æternam,
dilexerit, eorumq; salutem iuxta diuinam optarit voluntatem.

Caput 32.

Diligit' ne Deus alium alio magis aut minus?

VNa eademq; dilectiōe omnia Sap. 11.
creata ab æterno æqualiter Gene. 1.
Deus dilexit, ipsam videlicet
in te considerando, ut quæ est æterna
& immutabilis Dei essentia: quæ nec
magis nec minus suscipere potest.

Secundum efficientiam autem id
magis ab æterno dilexisse dicitur, cui
in tempore idq; absque sui mutatio- Phil. 4.
ne plus boni impartitur.

Vnde & secundum effectum vñi Aug. lib.
plus vno tempore quam alio, dilige- 5. cap. 16.
re dicitur.

Quod autem de electis astruitur,
absolutè Deum eos ab æterno dile- de Trinit.
xisse, de reprobis non conceditur, ni-
G si cum

LOCORVM COMMVNIVM
Malac. 3. nisi cum additione, scilicet qua opus eius erant futuri.

Caput 33.

Fuerunt' ne in Christo uirtutes omnes cardinales?

*V*irtutes cardinales seu principales, quatuor sunt, scilicet, iustitia, quæ (vt Aug. loquitur) est in subueniendo miseris: Prudens.

Lib. 14. de tia, quæ est in præcauendis insidijs:

Trin. c. 9. Fortitudo autem in perferendis molestijs: Temperantia, in coercendis delectationibus prauis: quibus quidem

in hac vita bene viuitur, & post hanc vitam peruenitur ad æternam. Et haec in Christo plenissimè fuerunt secundum usum quæ habent in patria, atque etiæ secundum eum quæ habent in via, quo ad passiones ab extrinseco illatas

Quæ etiam virtutes remanebunt, quantum ad habitum, quamvis aliud ibi usum sint habituræ.

Caput 34.

Sunt' ne 7. spiritus sancti dona inter uirtutes adnumeranda?

Lib. 1. de spiritu s.
cap. 20.

*S*ecundum Ambrosij sententiam dona spiritus sancti dicenda sunt esse virtutes, operationem videlicet

M
opus
0m.
rinci-
licet,
quit)
iden-
sidijs:
nole-
is de-
uidem
hanc
Et h
secun
a, atq
n via,
llatas
bunt,
s aliū

inter
ntiam
a sunt
n vi-
elicit

L I B E R . II.

delicet humanam perficientes.

Sunt autem septem numero: scilicet donum sapientiae, intellectus, consilii, fortitudinis, scientiae, pietatis, & timoris. Quae & in patria non modo desitura non sunt: sed & abundantius a beatis (secundum alios tamē actus) quam nunc in hac vita habebuntur.

Quae & ipsae in Christo fuerunt, iuxta Esaię vaticiniū, Requiescat, in- *Esai. II.*
quit, super eū spiritus sapientiae, &c.

Ea autem in patria esse permanstra, cū de alijs minus dubiū habeat, de timore specialiter ostenditur, de quo tamē & scriptura dicit: Timor domini sanctus permanens in seculū secundi. Vnde & ipse ibi erit, non solum per effectū, verū & secundum habitū. *Psal. 18.*

Sed est timor multiplex. Nempe aliis mundanus siue humanus dicitur, & hic malus est & deuitandus. Eo enim, contra Deum timentur carnis pericula, & temporalis amissio bonorum. Alius autem dicitur servilis, quo scilicet a peccato se quis cohibet ad pœnam vitandam: qui bonus quidem est, sed insufficiens. Initialis, quo quis iam amare incipit, perdurū videbatur: & sic pro Deo peccata deuitat, respectum tamē & ipse ad pœnam habet. Et ille est cum charitate

G 2 quæ

LOCORVM COMMVNIVM

Aug. su. quæ seruilem timorem excludit. Est
Psal. 127. deinde timor castus & filialis, seu amicabilis, qui de amore procedit, quando ne dilectum quoquo modo offendat,
ad
Rom. 8. quis timeret. Hæc ergo sunt quatuor timores.
Matt. 10. moris genera, quamvis autores quidam pauciora distinxerint. Hinc & diuersus loquendi modus prouenit.

Etsi vero timor seruilis cum charitate non sit, ei tamen locum præparat, & ei cedit: cuius similitudo de se & filio apparet. Hac constituta distinctione clarum est, non pugnare, quod Ioannes Apostolus ait, timore in charitate non esse: cum illo Davidis timorem in seculum permanere: dum prius de seruili, alterum autem de casto accipitur timore. Quorum etiam distinctio accipi potest a simili de uxoribus. Quarum una adulterii deuitat, ne a viro deprehensa occidatur: & altera, ne ab ipso deseratur.

Prover. 1. Initialis autem timor, inter hos medius est quodam modo. Nam peccare cauet, partim peccati horrore, partim & virtutis amore: qui etiam una cum seruili initium sapientiae dici potest, alio tam respectu: quia, scilicet, cum sapientia seu charitate venit, qualiter seruilis, ut dictum est, inducit.

Porro donum timoris in patria (ut præfa-

præfatu
sto fuit:
Qui qua
tamen p
lis, vel e
tuit, ob
tatem. P
rali quo
inolevit
ctus, sine
bis assur

Qui a

E T
ria
san
rerum n
tamen sa
autem et
etiam sapi
hoc est D
agnoscir
ro, qua
superno
tinet: ista
onem.

A sap
hoc disti

I V M
udit. Est
, seu a-
lit, quo
ffendat,
atuor ti-
res qui-
Hinc &
ouenit.
m cha-
i præpa-
o de se-
ruta di-
agnare,
timorē
o Dau-
nanere:
i autem
uorum
à simili
ulteriū
occida-
tur.
os me-
peccare
e, par-
am vna
dici po-
clicet,
it, quā
ria (vt
præfa-

L I B E R III.

præfatum est) permansurum, in Chri Hebr. 5.
sto fuit secundum actum reuerentię.
Qui quamvis pœnam timuerit, non
tamen per hoc mundanus, vel serui-
lis, vel etiam initialis, in eo esse po-
tuit, ob perfectissimam ipsius chari-
tatem. Pœnas autem timuit ex natu-
rali quodam timore, qui ex peccato
inoleuit: quem ipse, sicut & alios defe-
ctus, sine tamē peccato, vltro pro no-
bis assumpsit.

Caput 35.

Qui differunt inter se hæc dona

spiritus sancti?

ET si tam sapientia, quam scien-
tia, prout dona sunt spiritus
sancti, diuinarū humanarum c̄p. 1. Cor. 12.
rerum notitia dici possint: proprię
tamen sapientia, diuinarum: scientia Job. 26.
autem est rerum humanarum. Quæ Aug. lib.
etiam sapientia theosebia appellatur, 12. de Tri.
hoc est Dei cultus, quo videlicet Deū cap. 14.
agnoscimus, & amamus: scientia ve-
ro, qua à malis abstinemus. Hinc ad
superiorū contemplationē illa per-
tinet: ista vero ad temporalium acti-
onem.

A sapientia etiam intellectus per
hoc distinguitur, quod hæc de rebus

G 3 fit æter-

LOCORVM COMMVNIVM
sunt æternis, ista de rebus est ex tempo-
re ortis: quodq; sapientia de cognitis
per eam delectamur: at non sic intel-
lectus, quo res tantum apprehendi-

Aug. lib. mus. Quare scientia valet ad tempo-
13. cap. 16. ralium rerum rectam administratio
de Trinit. nem, & ad bonā inter malos conuer-
sationem: intelligentia vero ad crea-
toris & creaturarū inuisibilium spe-
culationem: sapientia vero ad solius
æternæ veritatis contemplationem
ac delectationem.

Quæ quidem ut dona sunt sancti
spiritus, ab eis quæ à natura sunt no-
minibus eisdē appellatis, ex hoc ipso
differunt, & ea perficiunt.

Nec dicta sapientia Deus est, sed
magis donum est ipsius.

Caput 36.

Sunt ne virtutes inter se connexæ?
IN charitate, quæ virtutum omni-
um mater est, & totius plenitudo
legis, virtutes reliquæ, infusa vi
delicet, ita connexæ sunt, ut qui vna
habuerit, habeat omnes: & omnibus
caret, qui caret vna.

Nec tantum hoc modo connexæ
sunt virtutes, verum & sunt cquales,
ita ut vna aucta, & reliquæ pro rata
portioē augeantur: ut qui pares sunt
in ali-

in aliquo
compro-
mi habi-
At in
oportet
in patie-
Moyses
tur: con-
ligendu-
gulas hu-
buerint
litate p-
gere: vi-
virtute
charita-

Nequ-
oportet
us conti-

Porr-
tem, om-
cuntur:
decalog
quoq; le-
tlecteda,

Qua-
D
qua ver-

in aliqua, in alijs quoque pares esse
comprobentur. Quod tamen de ani-
mi habitu accipiendum est.

At in actu exterius hoc fieri non *Jacob* 5.
oportet. Hinc quod Abraham in fide, 2. *Reg.* 5.
in patientia *Iob*, in mansuetudine *Num. 12.*
Moyses, & sic de alijs excelluisse dici
tur: comparatione ad alios est intel-
ligendum: nō autem quasi singuli fin-
gulas hasce virtutes perfectius ha-
buerint. Atque hæc quidem de æqua-
litate proportionis oportet intelli-
gere: vnde per hoc non excluditur,
virtutem unam alia esse maiorem, &
charitatem omnium primam.

Neque per hoc peccata paria esse *Heb. II.*
oportet, cum unum charitati ampli- *Matt. 5.*
us contrarium inueniatur. *Aug. lib.*

Porro ad Dei & proximi charita- *1. ca. 35. de-*
tem, omnia decalogi præcepta redu- *doctrinæ.*
cuntur: ad quæ & moralia omnia ex *Chriſt.*
decalogo manantia, cæremonialia
quæ legis veteris spiritualiter in-
tellecta, referri debent.

Caput 57.

Quæ sunt decalogi præcepta?

Decem sunt decalogi præcepta, *Exod. 20.*
quorum tria (scilicet primæ *Deut. 5.*
tabulæ mādata) ad Deum: reli *Matt. 7.*
qua vero septem (quæ secundæ tabu-
G 4 *læ) ad Luc. 6.*

LOCORVM COMMVNIVM

Iæ) ad proximum nos dirigunt & cōponunt. Vnde primum prioris tabulae præceptum (quod de cultu vnius

Homil. 8. Dei existens, quamuis Origenes dividat, Augustinus tamen vnu esse ostendit) ordinat ad patrem, in quo est unitas & autoritas.

5. O. q. 71. Alterum autem, quod est de non assumendo in vanum nomine Dei, al super exod. legoricè filium patri æqualem significans, ordinat ad filium, in quo est æqualitas.

Rom. 6. Tertium vero, quod est de sabbato sanctificando : significatq; requie, & hic à virtutis, & in futuro in Dei contemplationem, ordinat, ad spiritum sanctum, cuius charitate eum obtineamus, per quem & sanctificamur.

Daniel. 5. Secundæ vero tabulæ primū præceptum, honorem & curam parentibus indicit.

Matt. 5. Secundo, prohibetur corporale & spirituale homicidium.

Tertio, machia exploditur, & omnium membrorum genitalium abusus.

Quarto, cauetur furtū & rapina, & omnis iniuriosa alienæ rei usurpatio.

Quinto, crimen mendacij & perjurij interdicitur. Sed de his aliquanto latius est differendum.

Caput

Quo
T

lignita
& Rah
nec fal
Et perr
lignita
quod o

Prin
non ta
tem De
Rahab
fiebat p
ricordi
Neque
catis i
est : ali
stum ef

Aug
genera
ad tria

Est a
tiri, &
quiden
quaqua
menda
contrà

M
&cō.
tabu-
vnius
s diui
osten
st vni

e non
Dei, al
signi-
uo est

bba-
quiē,
i con
itum
obti-
ur.
præ-
entir.

le &

Zom
us.
ina,
sur-
per-
ian-
put

L I B E R III.

Caput 38.

Quot sunt mendaciorum genera?

Tria sunt mendaciū genera: offi-
cio sum, quod pro salute aut ēō Aug. su.
modo fit alicuius absque ma- Psal. 5.
lignitate: quale fuit illud obstetricū Perdes
& Rahab Ierichontinæ. loco sum, q omnes,
nec fallit, sed scitur causa ioci dictū. &c.
Et perniciosum, quod scilicet ex ma- Iosue 2.
lignitate, & fallendi animo procedit: Exod. 1.
quod omnibus modis fugiendū est.

Prima autem duo et si levia sunt,
non tamen sunt sine culpa. Quod au- Iosue 2.
tem Dominus, obstetricibus & ipso & 6.
Rahab beneficisse legitur, hoc non
siebat propter mendaciū, sed ob mise-
ricordiam populo Dei exhibitam.
Neque vero idcirco hoc de alijs pec-
catis in consequentiam trahendum
est: alioqui detestāda sequi manife-
stum est.

August. autem octo mendaciū
genera discernit, quæ tamen omnia
ad tria illa prædicta reduci possunt. Libr. de
mn da.ad

Est autem differentia inter men- Consent.
tiri, & mendacium dicere: cum hoc cap. 14.
quidem sine falsitate, illud autem ne-
quaquam fieri possit. Sed & quisquis
mendacium loquitur, mentitur, non
contrā. Hinc falsum loquens verax
G 5 esse

LOCORVM COMMVNIVM
esse potest, cū scilicet loquitur ex ani-
mo. Hinc & contrā, Iudeus Christum
dicens esse Deum, mentitur quidem,
quia non credit: non tamen loquitur
mēdaciū, quia versi quod dicit est.

Omne igitur mendacium pecca-
tum est, alterum tamen altero graui-
us: qui grauitatis ordo per compara-
tionem ad id, quod fit in doctrina fi-
dei, accipi potest.

Gene. 27. Ex his etiam patet non idem esse
mentiri, & errare, cūm hoc absq; pec-
cato quandoque esse possit.

Caput 39.

Quid periurium?

*Aug. de
verbis
Apostol.
scrī. 28.*

Cōmītes suos iuriūrandū seu
iuramentū habere debet, ve-
ritatē scilicet, iudicium, &
iusticiā: quæ si defuerint, iuramen-
tū fit periuriū. Hinc peierare eum
constat, qui fallendi voluntate fal-
sum iurat: eumq; qui iuramento fal-
sum firmat, quamuis ipse verum pu-
tet: eum quoque, qui cūm verum
fit quod iurat, putat tamen falsum,
ybi quamuis mentiatur iurans, non
tamen est mendacium, vt ex supradic-
tis patet. Periurat autem nihilomi-
nis talis: iurat enim fallendi inten-
tione. Qui autē iurat se aliquid pra-
stitu-

L I B E R III.

stitutum, quod tamen non dat, periu*1. Reg. 25.*
rus nō est, nisi mutando propositum,
aut terminum transgrediendo.

Quanquam autem iurare nō sem-
per sit malum seu illicitum: iurare ta-
men falsum, est grande peccatū: nec
sine peccato, citra necessitatem etiā
verum iurare. Ex necessitate autem
in rebus licitis concessum est iurare:
vt cūm innocentis probitas per hoc
ostendi dēbet: & sic de alijs.

Licet autem & per creature*s* iura-
re, nec tamen minus tenemur hoc iu-
ramento, quām si per Deum præsti-
tum esset ius*u*randum.

Per falsos quoque deos etiam ve-
rum iurans infidelis, peccat: quo ta-
men eius iuramento sine peccato, ad
bonum fidelis vti potest.

Iuramenta autem in malum exi-
tum vergentia, obseruanda nō sunt. *Beda b.*

Neque tamen callida arte verbo-*44.*
rum deceptorīe iurans, neque alterū
peierare scienter cogens, à mortali
excusatur: secūs autem, si exigat ideo
vt fidē de re iurata habeat. Hoc enim
humana est tentatio.

Est autem iuxta Ecclesiæ decretū,
ad iuramentum solenne iejuno sto-
macho accedendum: nisi pro pac*u*-
at, aut periculi quid mora creetur.

G 6 Caput

LOCORVM COMMVNIVM

Caput 40.

Quid uerant duo postrema deca-
logi præcepta?

Matt. 5.

Sextum ultimæ tabulæ præcep-
tum & ordine decalogi nonum,
quod est de non concupiscentia
proximi uxore: & præceptum ultimu-
mum de non appetenda qualibet re
alterius, à duobus prioribus, mœchi-
am & furtum prohibentibus, non
aliter differunt, quam quod clarius
explicant, quid in illis inuoluatur:
ne cum audimus prohiberi actus ex-
ternos, putemus affectuum curam
non haberi.

Porro lex vetus hoc sensu manu-
tantum comprimere dicitur, non ani-
mum, quod externis solum proposi-
ta, & per comminationem pœnæ in-
iuncta, hactenus tantum malam vo-
luntatem cohipeat, ut per exteriorē
actum non erumpat foras, ipsam au-
tem voluntatis malitiam non immu-
tet: quod sine auxilio gratiæ Dei fieri
non potest.

Ex eodem capite prouenit, quod
Apostolus ait legem occidere, nulla
quidem culpa legis, quæ sancta est &
bona: sed nostro vitio, quibus ad le-
gis ad-

gis adm
volunta
tus gra
in cord
tantum
tur, sec
& ipsun
Distra
gis liter
fa, fa
quo
li

Finis

m

M

48

cep-

um,

nda

lti-

t re

echi

non

rius

ur:

ex-

ram

anū

ani

ofi-

in-

vo-

orē

au-

mu-

eri

od

lla

&

le-

id

L I B R III.

gis admonitionem augetur peccandi
voluntas: Eam autem corrigit spiri-
tus gratiæ, qui charitatem diffundit
in cordibus nostris, per quam non
tantum cognoscitur quid præcipia-
tur, sed fit quoq; vt & præcipientem
& ipsum præceptum diligamus.

De legk
Distat autem Euangeli litera à le
gis litera, quod in eis diuersa promis
sa, sacramenta diuersa, diuersa *Euan-*
gelij diffe
quoque non quidem mora- *rentia.*
lia, sed ceremonalia in-
ueniantur præ-
cepta.

Finis tertij libri Locorum com-
munium religionis Chri-
stianæ.